

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 300 Lei.

Fél évre 160 Lei.

Negyed évre 75 Lei.

Havonta 25 Lei.

Hirdetések díjszabás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

Arad főtisztviselőit nem cseré-
lik ki.

Odry Zoltán elmondja az affért.

A délamerikai katasztrófa.

Batvány Lajos Aradon.

Sebestyén Jenő őrizetbe helyezték
Miniszterbucak egy újságközlemény
miatt.

Kényszer-építkezések Aradon.

A Landau-ügy.

Vádirat Konstantin ellen.

Nagy izgalom Konstantinápolyban.

Wirth bukik.

Tisztviselő ne politizáljon

Egy egyébként gondosan és lelkiismeretesen megszerkesztett cikk (kolozsvári) magyar újság azt a nyugtalanító hírt hozta a minap Aradra, hogy az aradi liberálisok között mozgalom indult meg arról a célból, hogy egy városunk, mint vármegyénk vezető tisztviselői állásai a liberális pártpolitikai érdekeknek megfelelően töltsenek be. Ez a hír érthető és nagy izgalmat keltett nemcsak az érdekeltek körében, hanem a nagyközönség körében is. Mert Arad városának és a vármegyének közigazgatási apparátusa sokkal komplikáltabb, semhogy úgy máról holnapra s ráadásul tisztán pártpolitikai szempontból ki lehessen cserélni ezen apparátus irányítóit. Ha pedig megtörténik ez a csere, annak végtelenül nagy kárát valósít meg a város, mint a vármegye közönsége, de végeredményben maga az állam is. Ismerve az aradi liberális párt korifeusait, két kedő fejszövélással fogadtuk a hírt, mivel nem tételezzük föl rólok, hogy egy-pár jól-rosszul, de inkább rosszul mint jól fizetett állásért, akár a város, akár a vármegye közigazgatásában válságot akarnának előidézni. Kétségteljesen jogos volt, emellett bizonyít Georgescu János közigazgatási vezérfelügyelőnek, Arad delegált prefektusának erőteljes nyilatkozata, amelyből kitűnik, hogy ő a tisztviselők politizálását, egyik vagy másik pártért való exponálását egyenesen károsnak tartja, ép ezért nem is vezeti őt a tisztviselők működésének elbírálásában az illetők politikai pártállása s csak fegyelmi okok indíthatják őt arra, hogy valamely tisztviselőt elbocsásson állásából és ezt is csak rendesen lefolytatott fegyelmi vizsgálat után és szabályszerűen meghozott ítélet alapján.

Amilyen megnyugtató ez a nyilatkozat, ép olyan helyes a benne kifejezésre jutó álláspont. Az állam szempontjából is káros a közigazgatásban való kísérletezés, de különösen káros ott, ahol a viszonyok még nem eléggé konszolidáltak. Már rég tud vagyunk azon a magyar közmondáson, hogy ha az isten hivatalát ad, észt is ad hozzá. A tapasztalatok ugyanis az ellenkezőjét bizonyítják. Nevezetesen azt, hogy ha valamely álláshoz a

szükséges ész hiányzik, annak mindig nagy árát fizeti meg a közönség. Azt a közönséget, melynek érdekeit szolgálni, ügyes-bajos dolgait elintézni a tisztviselők feladata, alaposan kell ismerni és — szeretni. Ép ezért a leghelytelenebb állampolitika volna a begyakorolt, a bedolgozott, a közönséget alaposan ismerő tisztviselőket tisztán pártpolitikai okokból tartani, vagy meneszteni. Ez megingatása volna az egész közigazgatási apparátusnak és végeredményben olyan zavart teremtené, hogy arról koldulna az egész ország. A jó közigazgatásban bizonyos állandóságnak kell megnyilvánulnia, amit a folytonos személycseré lehetlenné tenné. De az állását és ami ezzel egyértelmű, a kenyerét féltő tisztviselőtől sem lehetne sem nyugodt, sem pártatlan munkát követ-

elni. A tisztviselőnek avval a nyugodt és biztos tudattal kell dolgoznia, hogy ha kötelességeit lelkiismeretesen, becsületesen és pártatlanul teljesíti, akkor egy hajszála sem görbülhet meg s hogy kenyere, egzisztenciája akkor is biztos, ha a kormányok akár havonként változnak is. Nem szabad azt sem elfelejteni, hogy a mai Románia sokkal komplikáltabb államszerkezettel, mint a régi, amelyben a kormányokkal változó tisztviselők nem mindig voltak előnyére az országnak, mivel nem annyira az államhatalomnak, mint inkább a kormányhatalomnak voltak a reprezentánsai, ha úgy tetszik: szolgálai. Ép ezért nagyon helyes Georgescu vezérfelügyelő álláspontja, melyet röviden ebben a mondatban sűrítjük össze: A tisztviselő dolgozzék és ne politizáljon!

Az utódállamok felépítése.

— Osztrák tudós szenzációs cikke egy amerikai lapban. —

— Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől. —

Ausztria egyik legkiválóbb tudósa és demokratikus államférfia, Josef Redlich dr., egyetem tanár, az osztrák császárság utolsó kormányának volt igazságügyminisztere, figyelemre méltó cikket írt a „Foreign Affairs” című magasnívójú amerikai folyóiratban. Redlich professzor cikke „Reconstruction in the Danube Countries” címet viseli és az utódállamok újépítésének problémájával foglalkozik. Eppen ezért megérdemli az utódállamok legszelesebb körü nyilvánosságát. Cikkében többek között ezeket mondja:

Békes felosztás.

— Mindenekelőtt meg kell alapítani, mennyire lehet a békeszerződések által teremtett állapotokat igazán konstruktív munka számára felhasználni. A nagy birodalmak felosztása ugyanis még egyáltalában nem jogosít fel arra, hogy higgyünk a tartós békében, vagy az emberi kultúra általános előrehaladásában. Ha ezt a kérdést speciálisan az osztrák viszonyokkal kapcsolatban tesszük fel, úgy a probléma így hangzik: Vajjon annak a Népszövetségnek, a melyet kettős monarchiának neveztek a békeszerződések által végérvényes felosztása, természet kívánata cselkedetnek tekintendő-e és vajjon be lehet-e bizonyítani azt, hogy ez az európai haladás érdekében történt? Vajjon nem lett volna-e tanácsos mielőtt a kapcsolatokat szétbontották, a politikai és gazdasági természetű történelmi erőt egy kissé foye-

lemre méltatni, egy kissé azzal a kérdéssel is foglalkozni, melyek voltak azok az erők, amelyek a régi monarchiát megalkották és amelyek négy évszázadon keresztül együtt tartották? Kétségteljesen ezt is tekintetbe kell vennünk, ép úgy mint a Habsburgok családi politikáját, amely a monarchiát csak irányította. Hiszen már most mutatkoznak annak a jelei, hogy sokkal jobb lett volna annak idején a monarchia felosztását barátságos uton és minden problémát megtárgyalva véghezvinni és ennek következményeként a békeszerződésekben megalkotott szuverén és független államoknak egy új gazdasági közösségbe tömörülni.

Románia állapota.

Redlich professzor azután elmondja, hogy Masaryk és politikai barátai a párisi, londoni és római kormányok kérdésére azt válaszolták, hogy az osztrák-magyar monarchiának semmi tekintetben és semmi formában nincs létjogosultsága. Így azután az egyseges monarchia helyén egymástól független államok alakultak. Ezek a független államok azonban egymás ellen gyűlölettel és haraggal viseltetnek és azonkívül életképtelenek is. Ezen fejtegetések után Redlich professzor Ausztria helyzetét ismerteti, majd rátér a különböző utódállamokra.

— Magyarország, amely Budapest kivül összes ipari központjait, bányatelepeit, szénbányáit és erőit elvesztette, szintén

nem tud rendbe jönni.

— Románia állapota is mindenek inkább nevezhető, mint kielégítőnek, habár ennek az országnak gazdasági tárgyalása már nem tartozik ennek a cikknek keretébe.

Ki kell békülni.

Az egyes utódállamok ilyen rövid ismertetése után Redlich professzor kifejti azt, hogy a főhiba abban állott, hogy az egyes államok elzárkóztak egymástól. — Szerinte a dunai medence államainak viszonyait csak Benes politikája konszolidálhatja, az a politika, amely Csehszlovákiát, Jugoszláviát, Ausztriát, Romániát, sőt Magyarországot és Lengyelországot is ki akarja békíteni és közös munkában akarja tömöríteni.

Ebben lehet Redlich professzor szenzációs cikkét összefoglalni. Abban feltétlenül igaza van, hogy Középeurópa konszolidációját csak az utódállamok együttműködése teremtheti meg. Abba azonban, hogy Benes politikája ezt elősegítheti, talán mégis téved. A cikk egyébként megérdemli azt, hogy az összes utódállamok gazdasági és politikai körei megszivleljék és foglalkozzanak vele.

Politikai leleplezés.

(Miért helyeztek vád alá egy bolgár minisztert?)

Bucuresti. A most uralmon lévő bolgár parasztpárt — mint ismeretes — vád alá helyezte azokat a kormányokat, akik az 1912. évi balkáni háborúban és a világháború során nem gondoskodtak arról, hogy Bulgária elkerülje a sorsát és akár különbékével is megmentse a romlástól. Malinoff volt miniszternek, az egyik fővádlottnak öccse, most rópiratot adott ki, amelyben a következő leleplezések vannak:

Derussi olasz követ 1916-ban megkereste a bolgár kormányt, hogy abban az esetben, ha Románia megtámadja a központi hatalmakat, maradjon semleges. Ennek fejében Bulgária visszakapja Dobrudzsából azt a négyszöget, amelyet a balkáni háború után Románia kapott és ezenfelül Anglia, Franciaország és Olaszország biztosítják Bulgáriának Tráciát. A bolgár kormány ezt az ajánlatot határozottan visszautasította. — Egyedül a most vád alatt levő Malinoff és pártja volt hajlandó elfogadni az ajánlatot. Emiatt Malin-

noff külön kihallgatást kért *Ferdinánd* akkori bolgár királytól, de nem bocsátották eléje. Majd levélben figyelmeztette a bolgár királyt a nagy veszedelemre, amely az országot fenyegeti, ha az antant ellen sodródik bele a háborúba. *Radoszlavov* akkori miniszterelnök a most uralmon levő parasztpárt támogatásával utját állta Malinoff tervének. Most pedig azzal vádolja a parasztpárt, amit azért nem tehetett meg, mert jelenlegi vádlói annak idején megakadályozták benne.

A leleplezés román és bolgár politikai körökben nagy izgalmat keltett.

Miniszter-bukás

egy újság közlemény miatt

(Ausztria és Olaszország konfliktusa.)

Bécs. Kraft kereskedelmi miniszter az Ausztria szanalási programjáról cikket írt az egyik gráci újságba és cikkében a genfi egyezséggel foglalkozott főleg. Kraft a cikkben többek között a következőket írta:

— Az Isten övön meg barátainktól, ellenségeinkkel pedig majd elbánunk magunk.

Az olasz kormány ezt az idézetet sértőnek találta Olaszország-ra és ezért jegyzéket intézett az osztrák kormányhoz. Az osztrák kormány válaszijegyzékében sajnálkozásának adott kifejezést, ami azonban az olasz kormányt nem elégti ki. Kraft miniszter ennek következtében rövidesen beadja lemondását.

A Bajadér szerzője.

(Beszélgetés Kálmán Imrével.)

Budapest színházi krónikája az utóbbi években két olyan Kálmán-operett sikerét jegyezte föl, amelyeknek bemutatóján nem jelent meg sem a karmesteri emelvényen, sem a függöny előtt a modern operettmuzsika világát járó magyar képviselője, *Kálmán Imre*. Ezuttal hosszú idő után megint itt van maga a kiváló komponista is, aki másfél évtizeddel ezelőtt az első magyar tárgyú, magyar zenéjű operettel elindult, hogy meghódítsa a világot. A „Tatárjárás” bécsi főpróbájára utazott akkor, Budapesttől alig négy órányira, de vissza már csak látogatónak jött mikor igazi viágsikerük után egy új műve nálunk is bemutatásra került. Érthetően nagy érdeklődés fordult a Király-színház népes nézőterén az egyik páholy felé, amelyben *Kálmán Imre Molnár* Ferenc társaságában kísérté figyelmemre legújabb műve, „A bajadér” próbáját. Az első felvonás után a páholsor folyosóján régi barátok, a magyar színházi világ kiválóságai vették körül a rég nem látott zeneszerzőt, akit elsőnek *Rákosi Szió* sietett üdvözölni. Itt sikerült *Kálmán Imrével* néhány szót váltani.

Friedrich a magyar fascizmusról

— „Nem esznek liberális polgárokat.” — Együtt az Ébredő Magyarok Egyesületével.

Budapest. Friedrich István ma nyilatkozott az Új Nemzedék munkatársa előtt a magyar fascizmus-tamozgalmáról. Friedrich a többek között a következőket mondotta nyilatkozatában:

— A liberális sajtó sok bolondságot írt össze. A magyar fascizmus fenntartás nélkül csatlakoznak minden nemzeti koncentrációhoz, helyeslik a minden vonalon való egységes keresztény, nemzeti frontot és nem hajlandók összetéveszteni a kereszténynek és nemzeti nék mondott kormány homályos álláspontját azzal. Azok a miniszterek, akik a keresztény nemzeti irányzatot vissza akarják vezetni a liberális korszak vágyaira és akiknek köszönhető az, hogy a keresztény társadalom szörnyűséges nyomorba jutott, nem számíthatnak a fascista tábor szimpatijára.

Friedrich ezután cáfolja azt a híresztelést, mintha a *Wenckheim*-palotában ördögi álarokba öltözve liberális polgártársakat ennének, mert ott csak negalkuvás nélküli keresztény munkát végeznek. A fascistáknak eszük ágában sincs az Ébredő Magyarok Egyesületével összekülönbözni, sőt annak munkálkodását szükségesnek tartják és minden lépésük csak egy irányban halad-

hat vele, de semmiesetre sem el-lene. Tagadja azt, mintha *Ottó* extrónörökösével puccsra készül-nének. A fascisták a királykérdést kikapcsolták programjukból és ezt a kérdést minden egyes fascistának a lelkiismeretére biz-zák. Hangsúlyozza, hogy egy táborban jól elférnek egymás mel-lett a legitimisták és a szabad ki-rályválasztók. Végül hangoztat-ta, hogy a fascista irány létező politikai irány, amelynek parla-menti képviselője van a nemzet-gyűlésben és Budapest törvény-hatóságában és a mozgalmat nem hajlandók megszüntetni.

Budapest. A nemzetgyűlés csü-törtökön ül össze ismét és az el-ső ülés formalitásokkal fog el-telni. A nemzetgyűlés rendes munkáját a jövő héten kezdi meg.

Budapest. Gróf *Bethlen* István miniszterelnök vasárnap hódme-zővásárhelyi kerületében nagy beszédet mondott, amelyben a ma helyzetét vázolta.

Budapest. Az ellenzéki párt-szövetség megállapodott, hogy a nemzetgyűlésen egyöntetű eljá-rást fog követni és újra előveszi a drágaság kérdését. A pártszö-vetség mai ülésén szóba került a fascista-mozgalom is és egyhan-guan tudomásul vették a belügy-miniszternek a mozgalom meggát-lására kiadott intézkedéseit.

Hatvany Lajos Aradon.

(Pénteken meglátogatta az aradi Ady-tömörülést. — Levelet írt a jövő veteléről.)

Többször szóvá tettük már az aradi sajtóban azt az egész Erdély-re kiterjedő, — később föderatív célú — magyar kulturmozgalmat, amely parallel indult el Nagyváradról és Aradról és amely Ady Endre géniusának értelmében egy táborba tömörítene Erdély tollfor-gatóit, íróit, művészeit. Az Ady-tömörülés eszméje máris tulcsa-pott a határokon. A csehszlovák, jugoszláv és német-ausztriai ma-gyar sajtó élénken kommentálta Erdély írónak törekvését és több cikkben foglalkozott az új kultur-alakulással. Itt Aradon mintegy három héttel ezelőtt tömörült a gárda, amely bejelentette csatlako-zását a nagyváradi akcióhoz. Az erdélyi Ady-tömörülés alakuló kon-gresszusát most egy lendületes gesztussal viszi előre *Hatvany* La-josnak, a kitűnő modern magyar esztétának és publicistának levele, amit a nagyváradi „Ady-társaság” alakító tagjaihoz intézett és ami-ben világosan jelzi, hogy e héten pénteken az aradi Ady-gárdát is megítélteli látogatásával. A levél szövege így szól:

Kedves Urak! Szombati köz-gyűlésünkön elhatároztuk, hogy mint a jövő főmunkatársa be-utazom az utódállamokat s egyes városokból írók „Üti leve-lek”-et a lapnak. Kiadónk visz-magával. Szombaton, vagy va-sárnap utazom. Tessék velem a jövő hét szerdáján díszponálni, esetleg csütörtökön. Aztán men-nék Aradra és Kolozsvárra. Ta-lán Bukarestbe is. Hü hívük *Hatvany* Lajos.

Hatvany Lajos érkezése elé nagy várakozással tekintenek

— Hat éve nem voltam itthon hosszabb időre, hat éve nem jár-tam pesti színházban — mondotta *Kálmán Imre* — és igazán jól esik mikor a barátság és a szeretet me-legét érzem itthon. Nem rajtam mulott, hogy két előző operettem előadására nem jöhöttem Buda-pestre. Nem szeretek nagyhangu kijelentéseket tenni, de higység el nekem, hogy számomra mindig operettjeim itthoni bemutatói a legfontosabbak, viszont a külföldi színházak az én megjelenésemre olyan súlyt helyeznek, mint én a pesti premierre. Most is csak az-zal tettem lehetővé idejöveteletem, hogy magam helyett a Carl-Thea-ter egyik karmesterét küldtem Ve-lencébe, ahol a napokban mutatja be a Teatro Fenice „A bajadér”-t. Helyettesem olyan kitűnően ismeri zeném ritmikáját, tempóit, hogy nyugodtan bizhatom rá magamat.

— De hiszen az operettek sor-sa már Bécsben eldőlt, — vetették közbe — onnan indulnak el külföl-di színpadokra és onnan jönnek hozzánk is. Miért olyan fontos ak-kor a pesti premierre?

— Erre is megfelelhetek nyil-tan, teljes őszinteséggel. Azért helyezek olyan nagy súlyt budapesti bemutatómra, mert amikor itthon hallom először a muzsikámat, ér-zem, hogy hazaérkezett, mint aho-

gyan hazaérkeztem én is. Azután meg itthon kapom azt az előadást, amely igazán közel áll a szívem-hez, ifjúkori barátaim lépnek fel a darabomban, akikkel hosszú idő óta vagyok lelki közösségben, a kikkel együtt dolgoztam, küzköd-tem egykor és mint örökös nosz-talgíában élő külföldi magyar, ak-kor érzem magam igazán jól szin-házban, a mikor a Király-színház előcsarnokába, társalgójába lép-hetek.

— Hogy miért nem jövök vég-leg haza? Ezt kérdezi tőlem min-denki, akinek elpanaszolom magá-nyos, nyugtalan életemet. Beval-lom őszintén: rá vagyok utalva a bécsi librettistákra, velük kell dol-goznom, a közelükben kell élnem. Sokat próbálkoztam magyar szö-vegkönyvekkel, hiszen első sikere-met is ilyennek köszönhettem, de rájöttem, hogy a német librettót itthon sokkal jobban, könnyebben fordítják magyarra, anélkül, hogy ezért a zenémen változtatnom kellene, míg a magyar szövegek német átdolgozásaival mindig sok bajom volt. „Az obsitos”-t három szor, a *Zsuzsi kisasszony*-t négy-szer kellett átdolgoznom, amíg végre odakinn előadható volt, el-lenben a magyar szövegfordítá-sok kivétel nélkül olyan tökélete-sek, hogy egy ütemet, egy hangot

sem kell változtatnom a zenémen.

— De van még egy más oka is annak, hogy Bécsben élek. Itthon nagyon is jól érzem magam. Régi barátaim között, a régi környezet-ben, a pesti életben én már nem tudok dolgozni. Ha itthon vagyok, én is szeretek a Fészekben éjjel-ezni és szivesebben alszom, mint komponálok. Ugy látszik munkás-ságomnak szüksége van arra, hogy hazavágyódjam. De a nagy-város nem is alkalmas a munkára. Műveimet nem Bécsben írom, ha-nem Ischlben, ahol egész kolonia-él zeneszerzőkből és librettisták-ból, ahol remeteéletet folytathat-ok és askéta elvonultságomban papírra vethetem melódiáimat.

— Milyen lesz a legközelebbi operett?

— Magyar tárgyú, egészen ma-gyar muzsikájú. Erdélyben játszik és székely motívumok szólnak meg benne. A témáit már közel egy éve hordom magamban és azt hiszem, még a télen hozzáfogha-tok a munkámhoz. „A bajadér” budapesti bemutatója után Velen-cébe utazom, hogy megnézzem az ottani előadást, azután Koppenhá-gába, onnan Stockholmba megyek a bemutatókra, de visszatérve egyenesen Ischlbe sietek dolgozni.

Arad modern tollforgató. A kitűnő író és Ady-mecénást, a „Nyugat” alapítóját: ünnepélyesen fogadja majd az aradi Ady-tömörülés. Minden valószínűség szerint zártkörű *tréd megbeszélést* is tartanak, amelyen szóba fog kerülni a föderatív-alakulás szélesebb megalapozása is. Az aradi Ady-tömörülés Hetvany Lajos tiszteletére bankettet is rendez a Központban, amelyre külön meghívókat bocsát ki.

Videki t. előfizetőinket kérjük, hogy előfizetési tartozásait azonnal küldjék be, nehogy e tartozásuk miatt kellemetlenségek legyenek kitéve.

OOOOOOOOOOOOOO

Wirth bukih.

(Ujabb jegyzékváltások lesznek.)

Berlin. Wirth birodalmi kancellár helyzetét megrendültnek tekintik. Az új nagy koalíció alakulásának és a német néppártnak a kormányban való nem hivatalos részvétele kudarcot vallott és ezért valószínűnek tartják, hogy a birodalmi elnök egy nem a parlamenthez tartozó személyiséget biz meg a kormány újalakításával.

Páris. A jóvátételi bizottság a hét végén fogja megszövegezni a német kormányának adandó válszát. A német kormány viszont úgy határozott, hogy újabb jegyzéket küld a jóvátételi bizottságnak.

OOOOOOOOOOOOOO

Dolgoznak a ruhatolvajok

(Öt lopás egy éjszaka.)

A közelgő tél már előre küldte fagyos lehelletét, amely vörösrre csipi fülünk cimpáját. Az emberek összefog huzzák magukon a kabátot. Az utsalí fák ma reggelre megkopaszodtak és puha sárgászöld szőnyeget hintettek a járdákra. Az ablakokat jégvirágok homályosították el és megkezdődtek a ruhalopások.

A fagyos éjszakák, — amelyekben dupla ajtók és ablakok mögé húzódnak az emberek a hidegtől — a legjobb barátai a ruhatolvajoknak. Padlásokon, kamarákban nyugodtan dolgoznak, mert a „munka” zaját felfogják a bezárt ablakok és a dupla ajtók. A tegnapi mára virradó hideg éjszakát alaposan kihasználták az aradi tolvajok. Arnold Béla Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 10. szám alatti lakásából egy ruhaneművel telt ládát cipeltek el. Átugrottak a kerítésen, a ládát kiürítették és tartalmával megugrottak. Kára 5600 lei.

Marossy Miklós Mocioni-utca 6. számú házában levő lakásából 3000 lei értékű ruhaneműt vittek el a tolvajok. Katona Andrásról a Radnai-ut 4. szám alól egy 4000 lei értékű ponyvát. Fuchs Lajos Str. George Jonescu (Tréfort-utcai) lakásából 3000 lei és Lőrinczy Józsefné Piata Steian Cel Mare (Béla-téri) lakostól 1000 lei értékű fehéreneműt loptak. A tolvajok kézrekerítésére megindította a rendőrség az eljárást.

Arad főtisztviselőit nem cserélik ki.

(A prefektus erőlyesen megcáfolja egy erdélyi lap közleményét.)

Egyik eluj (kolozsvári) napilap néhány nap előtt cikket közölt, amelyben leleplezésszerűen oly módon állította be Georgescu János közigazgatási vezérfelügyelőnek az aradi prefektusi állásba való delegálásának okát, hogy csak átmeneti missziót teljesít Aradon, az ujonnan kinevezendő aradi prefektus előtt megtisztítja a terepet, mert leendő prefektusnak ez a tiszteletmunka kellemetlen lenne. Azt állította a cikk, hogy a kormány minden vezető állásban lévő tisztviselőtől megkívánja, hogy liberális párti legyen és mindazokat a vezető tisztviselőket, akik nem tagjai a liberális pártnak, a delegált prefektus pártpolitikailag is megbízható köztisztviselőkkel cseréli fel. Így többek között Robu János dr. Arad város főpolgármesterének, Boneu Vazul, aradvármegyei főjegyzőnek, egy-két járási főszolgabírónak és másoknak közeli távozását jósolta meg a kolozsvári lap cikke, mert e vezető tisztviselők nem tagjai a liberális pártnak és ezért Georgescu János vezetőfelügyelő a kormánytól kapott utasítása értelmében a felsoroltakat eltávolítja állásaikból.

Ez a cikk meglehetősen izgalmat váltott ki Aradon. Robu János dr. főpolgármester és Boneu Vazul vármegyei főjegyző, valamint a többiek, akiknek közeli távozását a eluj (kolozsvári) lap megjósolta, közismerten elsorangu közigazgatási munkaerők, személyük osztatlanul szimpatikus minden pártpolitikailag vagy nemzetiségi különbség nélkül az egész lakosság előtt. Az érdeklődők hamarosan tájékozódhattak arról, hogy a hír inkább

szenczióthajhászó és minden alapot nélkülöz. Georgescu János vezérfelügyelő, delegált prefektus már néhány nappal ezelőtt röviden valótannak minősítette a nem liberális tisztviselők kicserélésére vonatkozó hírt. Nagymértékű elfogultsága miatt csak ma adhatott nyilatkozatot az Aradi Közlöny munkatársának arra a kérdésre, hogy mi igaz abból a hírből, hogy aradi munkájának egyik legfontosabb szerepe a tisztikar párt szempontból való útszervezése. A nyilatkozat erőlyesen megcáfolja a kolozsvári lap cikke nyomán keletkezett hírt és teljes megnyugtatósára szolgál a valótlan közlemény által félrevezetett közönségnek.

— Nem igaz az — mondotta a vezérfelügyelő — hogy én megkövetelném a tisztviselőktől a liberális pártállást. Nemcsak nem kívánom, de egyenesen

károsnak tartom azt, hogy a tisztviselők politikájának.

A tisztviselőknek az a kötelességük, hogy a kormány utasításainak mindenkor pontosan eleget tegyenek, a rendeleteket szigorúan végrehajtsák, általában, hogy lelkiismeretesen és legjobb igyekezettel dolgozzanak. Politikát a hivatali munkájukban vinni nem szabad.

Nincs megbízatásom egyetlen tisztviselő eltávolítására sem és csakis tegyem mi okból, rendszeren lefolytatott fegyelmi eljárás után mentek fel állásából köztisztviselőt.

Pártpolitikailag okok nem befolyásolnak abban, hogy kötelességtudó és értékes tisztviselőket kicseréljek.

Odry Zoltán elmondja az ariert

(A fegyelminek nem lesz súlyosabb következménye. — Városi tisztviselők beteg kollegájukért. Az ügy aktái az ügyészségen)

A péntek éjszakai véres kimeneteli incidens még ma is szóbeszéd tárgya a város közönsége körében. A verekedés egyik szereplője, Odry Zoltán városi tisztviselő sebivel az aradi kórházban fekszik. Állapota ma némileg javult. Láza nincs és sérüléssel sem annyira súlyosak, amint azt eleinte hitték, mert a szurások alkalmával ruhafoszlyán nem került a sebekbe. Az Aradi Közlöny munkatársa meglátogatta a kórházban fekvő Odry Zoltánt és alkalma volt vele beszélgetést folytatni.

— Amint látja a lázjelző táblán — kezdte Odry — lázam egyáltalán nincs. Jelenleg jobban érzem magam, mint tegnap. Ma nem esik terhemre a beszélgetés és egy kis sé könnyebben veszek lélegzetet. Néha-néha heves szivgörcseim támadnak és úgy érzem, mintha valami erősen facsarná a belsőmet. A tudóm állandóan vérzik és vért köpök.

Kis szünetet tartott az összeszurkált Odry Zoltán, majd így folytatta:

— Ha visszagondolok a péntek éjszakra, az az érzésem támad, hogy ha az egyik szurás csak valamivel közelebb kerül a szívemhez: belepusztulok a kapott sebekbe. Három helyen is át van szurva a tudóm, ezeken a sebekben beszívó a levegő. Mikor tudomásomra jutott, hogy Sebestyén nem emlékszik a történetekre, jobban átgondoltam a helyzetet és arra a megállapításra jutottam, hogy Se-

bestyén Jenő nem volt önkivületi állapotban, mert az incidens után mintegy 15 perccel, hátulról támadt reám zsebkéssel és ha ő tényleg nem volt öntudatlan, miért támadt éppen reám? Hiszen a bocsánatkérés már előzőleg megtörtént... Mikor a kórházba be szállítottak, az volt a szándékom, hogy nem kívánom Sebestyén megbüntetését, de aztán ráeszméltem, hogy a szurkálás készararva történt és megtettem ellene a feljelentést szándékos emberölés kísérlete címen. Sebestyén — tudomásom szerint — illemtanárs is, és ezért feltételeztem róla, hogy tudja a lovagias szabályokat.

Odry Zoltánról a kezelőorvos azt a megnyugtató kifejezést tette, hogy nemcsakára teljesen felgyógyulva elhagyhatja a kórházat.

Odry Zoltán barátai, ismerősei és kollégái körében általános megdöbbenést keltett a város vezetőségének intézkedése, amely szerint a beteg tisztviselő ellen megindítja a fegyelmi eljárást és annak lefolytatásáig redukált fizetést kap. Az Aradi Közlöny munkatársa ma érdeklődött illetékes helyen az Odry Zoltán elleni fegyelmi eljárás következményéről és a következő megnyugtató választ kapta:

— A város vezetősége kénytelen volt megindítani a fegyelmi eljárást, mert egy közbotrányt okozó városi tisztviselőről van szó. Előre láthatólag a fegyelmi eljárásnak nem lesz súlyosabb követ-

kezménye, mert igen sok mentő adatot hozhat fel Odry Zoltán védelmére. A fizetés-redukálást szabályrendelet alapján határozta el a város vezetősége. Azonban több mint valószínű, hogy Odry Zoltán e miatt anyagilag nem károsodik, mert november havi fizetését már megkapta és remélhetőleg a fegyelmi eljárás egy-két hét alatt lefolytatódik s így Odry Zoltán december elsején ismét megkapja teljes fizetését. Külömben is a város vezetősége a leghumánusabban jár el Odry Zoltánnal szemben.

Értesítésünk szerint a város tisztviselői küldöttségileg fogják felkeresni a főpolgármestert és megkérlik, hogy az ellene felhozott vádakért amugy is megszervezett Odry Zoltán fegyelmi ügyét elnézően kezelje. Az aradi államrendőrség az Odry-Sebestyén incidens aktáit áttette az ügyészséghez.

OOOOOOOOOOOOOO

A Landau-ügy.

(Megkezdődött a katonai főtárgyalás.)

BUDAPEST. Landau: Adolf borkereskedő bűnügyében, akit tudvalevőleg a kelenföldi laktanyában tartottak fogva és aki ott gyanus körülmények között halt meg, a katonai tárgyalást ma kezdték meg. A vádirat Danszky Mihály főhadnagyot hivatalos hatalommal való visszaélés büntetével vádolja, a zsarolásban pedig büntegédnek jelenti ki a vádirat, mert elősegítette alantas közegeknek Landau megverését, sőt Landauék bántalmazásában maga is részt vett. Ezeken kívül még ruggerlemsértéssel is vádolja Danszkyt, aki ezt azzal követte el, hogy a honvédelmi miniszter rendelkezéseinek megfigyelésével megfosztotta Landauék az elrendelt kedvezményektől. Vádlottként állanak még a katonai bíróság előtt Lieszkovszky Pál alhadnagy és Gonda László tiszthelyettesek, akiket azzal vádol az ügyészség, hogy résztvettek Landauék bántalmazásában. A vádlottak közül a mai tárgyaláson Danszkyt hallgatták ki elsőnek. Arra a kérdésre, hogy büntösnek érzi-e magát, azt válaszolta, hogy egyes dolgokban igen, másokban pedig nem. Ugrik százados tárgyalásvezető:

— Ön utasítást adott Sipos Kamillónak, hogy verjék ki a két Landauból, hogy mennyit adtak Bartha rendőrtanácsosnak?

Danszky tagadja, hogy ilyen utasítást adott volna. Sipos mondotta neki, hogy Landau fél milliót ígért neki arra az esetre, ha kiszabadítja. Bántja a fene, próbáljátok meg? felelte erre Danszky. Megvesztegetésről azonban nem volt szó, hanem csak próbatételről. Másnap azután közölték vele, hogy feljelentették zsarolásért. Ezt akkor hallotta Danszky amikor a kelenföldi laktanyába ment Landauék kihallgatására. Felháborodott azon, hogy őt ilyen módon akarják Landauék meghurcolni, ezért Landau Adolfot arcultotta.

— Mondtam neki, hogy mond csak öreg zsidó, hogy mertél engem Rupperttel feljelentetni a miniszterelnöknél, — mondotta Danszky vallomásában.

Azt azonban tagadja, hogy alantasainak olyan parancsot adott volna, hogy üssék Landauék. A tárgyalást folytatják.

Az európai kokainjárvány-

(Bécs a legujabb álbomás.)

A kokainizmus a távoli Nyugatról érkezett Párisba, ahonnan Kelet felé vette útját. További első állomása Berlin volt; csak nemrég irták a berlini lapok, hogy a német fővárosban több kokainbarlangot fedeztek fel s hogy a kokainizmus borzalmas ragálya Németországban is egyre epidémiaszerűbbé válik. Berlinben, úgy látszik, nem állott meg a háború itáni Európának ez a szenvedélyes betegsége; egyes jelekből ítélve, most már Bécsben is felütötte angyalját. Miként Bécsből jelentik, az ottani Wagner-Jaurégg-klinikán előfordult az elmúlt hetekben egy nagyon súlyos, krónikus kokain-eset a rendőrségnek pedig számos olyan feljelentés ad munkát, a melyben megrémült rokonok fordulnak a hatóság segítségéhez, hozzátartozóik szerencsétlensége miatt.

A rendőrség meglehetősen tehetetlen a ragállyal szemben, mert hiányosak az információk a kokainizmus terjedéséről. A vizsgálatok sokfelé ágazódnak el, de eredményük egyelőre csak az a negatív tény, hogy Bécsben nincs kokainbarlang s hogy a ragály valószínűleg csak néhány emberre szorít kozik egyelőre. A bécsi tisztiorvos hivatal optimisztikusan itéli meg a helyzetet s azt hiszi, hogy átmeneti jelenségről van szó, a mely kevés áldozattal fogja beérni. A tisztiorvosi hivatal már több esetben beleavatkozott előzetes feljelentések alapján s eddig már több kokainistát, nagyrészt fiatal embereket mentett meg az egészségnek. Miután az eddig szokásos rendelkezések szerint a kokainreceptek állapodóan megújíthatók voltak, úgy hogy egyetlenegy receptnek a birtokában a kokainista tetőzés szerinti mennyiséget szerezhetett, elrendelték, hogy a gyógyszerészek szigorúan vizsgálják meg a recepteket, amelyekre csak egyszerű adagot szolgáltatassanak ki. — A bécsi kokain-járványra egy egyévvél ezelőtt történt eset hívta fel először a hatóságok figyelmét. Egy bécsi fogtechnikus akkor nagyobb mennyiségű kokaint ajánlott megvételre egy orvosnak, aki azonban följelentette a fogtechnikust s az eljárás folyamán még idejében sikerült elkobozni a veszélyes árut. Ez az eset rámutatott a baj forrására. Nyilvánvaló, hogy csempészek útján terjed a kokainizmus. Külföldről főként Franciaországból csempészeknek be sok mérget, amellyel kitűnő üzleteket kötnek, hiszen a kokainisták óriási összegeket fizetnek a narkotikumért, amelyet orvosi rendelés híján csak a lánckereskedőktől tudnak megszerezni. Ezért is oly nehéz kinyomozni a szenvedély uszorásait és áldozatait. S ha a bécsi kokainevőknek nincs is külön kaszinójuk, miként

berlini és párisi kollégáiknak, utólag rájöttek, hogy a bécsi kokainizmusnak is volt központja az egyik szállodában, amely hónapokon át találkozója volt a kokaincsempészeknek és kokainevőknek.

Ezt a szállodát szívesen keresték fel francia és török vendégek. Megállapították, hogy a franciák ültették el Bécsben a kokainizmus szenvedélyét akkor, amikor virág-

korát élte Bécsben az idegenforgalom. Bizonyítják azt a bécsi gyógy-szerészek is, akik szerint az idegenforgalomnak ebben az aranykorában — a tavalyi esztendő második felében — tömegesen bukkantak föl a kokainreceptek, a melyek nagyrészt francia eredetűek voltak, kisebb mennyiségben birodalmi német, sőt orosz receptek is fordultak elő.

A délamerikai katasztrófa.

(Földrengés és víztölcser. — Bongeleg ember, ház és hajó pusztult el.)

London. Newyorkba — mint onnan táviratozzák — rémes hírek jöttek a délamerikai földrengés és a víztölcser borzalmas pusztításairól. A katasztrófa idején a Csendes-óceánon hatalmas vihar dühöngött. — A legnagyobb volt a pusztulás Copiapo városában és környékén, a *Rio Copiapo* torkolatánál, a *vulkán is működni kezdett*. Copiapo városában *sokszáz ember halt meg*, a víztölcser rázuhant a városra, a folyó torkolatában lehorgonyzott hajókat elszakította, *egész házsorok dőltek össze a városban*. Buenos Ayresből, Valparaisóból és Santiagoból azt jelentik, hogy nehéz lesz a halottak teljes számát megállapítani, mert a földrengés óriási területen érezte pusztító hatását. Dél-Amerikában *emberemlékezet óta nem volt ilyen hatalmas földrengés*. A földrengés 200 kilométer hosszúságú területben pusztított *Santiago de Chile körül*, de messze azon túl is érezték, sőt *házak dőltek össze*. Az ország északi részében levő kikötőkben a szökőár *házakat szelt le és a hajókat kiszakította a nyílt tengerre* s ott mag alá temette azokat. Cokvimbo és La Serena városában rettenetes a pusztulás. A víztölcser rázuhant mind a két kikötőre. Az első földrengést, amely másfél percig tartott, pénteken éjjel fél két órakor érezték Copiapótól kezdve délre lefelé Combarbalaig. A távirószeszakították megszakadt, a tengeri kábel is elpusztult. Szombaton hajnali négy órakor két további földrengés következett s ez a legerősebb volt. *Antofagasta* partvidékén, Cokviste városában több mint félczer ház rombadőlt.

Páris. Newyorkból táviratozzák, hogy *Havai* szigeten pénteken esti 8 óra 30 perckor *hatalmas szökőár zuhant a szárazföldre, a kikötőkből a hajókat kiszakította a tengerre*, de emberéletben legalább az eddigi jelentések szerint nem esett kár.

Páris. A délamerikai földrengés félszke az ueslej obszervatórium megfigyelései és számításai szerint a *Titicaca*-tól délre felelt. Ugyanezt találták a bolognai obszervatóriumban is, amelynek földrengésjelző készüléke megsérült. A szeizmográfok 10 centiméteres kilengést jeleztek. *Bronvich* obszervatóriumban az igazga-

tót a földrengésjelző készülék riasztó csengője *álmából költötte fel*. Az igazgató azt mondta a *Daily Mail* tudósítójának, hogy a földrengés következtében a *szeizmográf tüje kiesett a dobozból*. — Ugy számítja, hogy a földrengés körülbelül 6450 mérföld távolságban pusztított, valószínűleg a Csendes-óceán délnyugati tájain. A rengés pontos ideje szombaton hajnalban 4 óra 32 perc 49 másodperc.

Santiago del Chile: Legutolsó jelentés szerint a földrengés pénteken *legkevesebb ezer embert ölt meg*. Több ezer lakos fedél nélkül maradt és nincs betevő falatja sem.

Gyászindulás shimmy.

(Páris legujabb örülte. — Profánizálják a klasszikus muzsikát).

Párisban megkezdődtek a téli szórakozások. A kedvenc tánc úgy látszik az idén is a shimmy marad. De az éjjeli barok és a nappali thae-roomok világában már megunták a tavalyi shimmy fiúbemáshó muzsikáit, a párisi zeneszerzők pedig már kimerítették invenciójukat és a parkettok vidám viharai sirjuktól exhumálják Chopint, Bachot, sőt Wagnert is. Furcsa divat kapott lábra Párisban. — A mulatóhelyiségekbe belépve Tannhaüser, Peer Gynt, Chopin gyászindulóját hallja az ember és a muzsika komor ütemeire élénk kontraszként járnak a párok a shimmy komikusan félszeg mozdulatait. A Petit Parisienben végre szót kér egy előkelő párisi muzsikus, aki eles hangon tiltakozik a profanizáló divat ellen: „A muzsikumokban mindenütt ki van írva, hogy a kiállított képekhez és szobrokhoz nem szabad hozzányúlni, csupán a zene van — ugylátszik — kitéve a vandál pusztításoknak — és Beethoven, Mozart, Chopin és Wagner műveit durva kezekkel bántalmazzák; Beethoven kilencedik szimfóniájára one-steppet járnak, a Varázsfuvola melodikus zenéjére pedig tangót libegnek a párok és a minap Chopin gyászindulóját egy jazz-bandtól hallottuk eszeveszett kakofóniával játszani. Páris parkjaiban egy ágat sem szabad letörni, egy virágot sem letépni, de Páris termeiben Gounodokat és Bizeteket lehet megsem-

misíteni. Meg kell alakítani a zenevédő egyesületet és nem szabad megengedni, hogy Páris népe kis kutyákat pártfogoljon, de nagy zenészeket széttaposson. A shimmyzők és tangózők ám táncoljanak reggeltől estig, de szent sirokon ne táncoljanak. Im ilyen Páris vidám és komoly embereinek hangulata. A Petit Parisien cikke azért is különösebb figyelmet érdemel, mert annak minden sorában a német zenészek egyenlő tisztelettel vannak említve a franciákkal.

Hogy áll a leu?

November 14 én fizettek 100 lelért.

Párisban 10.20 frankot
Zürichben 3.50 frankot.
Budapesten 1600 koronát
Belgrádban 40.50 dinárt
Berlinben 5126 márkát
Bécsben 47000 koronát

Filharmónikus hangverseny.

(Szezonnyitó koncert a Kulturpalotában.)

Arad lelkes zenészei, a Filharmóniai Egyesület agilis tagjai ma este rendezték a Kulturpalota nagytermében szezonnyitó hangversenyüket, amely az egyesület fennállása óta a 130-ik. Arad zenekedvelő közönsége, a melynek életében mindig eseményt jelent a filharmónikusok nyilvános szereplése, ezuttal is nagyszámban jelent meg, hogy végigéltesse a hatvanon felül álló zenekar játékát.

Elsőnek Hajdu VI. G-dur Symphoniáját adta elő a zenekar. A négy tételből álló kompozíció hasonlatos a bájos csipkéhez. Nem idegekre ható lármas muzsika ez, hanem lelket üdítő finom, poétikus zene. Az adagio a gyermekkor örömeire emlékeztet, könnyed és mellőzi a nátoszt. Az andante kezdete bécsi Gassenhauerre emlékeztet. Az alapmotívum, amely az egész tétel alatt variálódik, oly népszerű lett, hogy annak idején Bécs néne az ajkára vette és mint népdal szerepelt. Ebben a tételben jut fontos szerephez az üstdob, amely a lezfinomabb pianissimók után egyszerre hatalmasat dobban. Állítólag Esterházy herceg megrézfálására komponálta így Hajdu a szimphoniát, mert a zeneszerző főúri pártfogója mindig elaludt Haydu szimphoniái alatt s ezzel a dobütéssel ébresztette fel. Igen hangulatos a III. tétel, amelyben a főszerepet a hegedűk és fagottok játsszák. Végül a finale kedves öröme tetőzi be a kis rokokószerű mesterművet. A zenekar a játszásra igen nehéz zenedarabot a legprecízebben, minden zökkenő nélkül adta elő.

A szünni nem akaró taps után következett a program második pontja: Hoffmann „Trithjof Simphoniá”-ja. A berlini mester programzenéje a híres Trithjof és Ingeborg bájos szerelmét színezi ki oly kifejező erővel, hogy a hallgatót egyszerre megkapja a zene dus színezése. A második tételben Ingeborg keserve zokog fel a zenekarból. Az elfojtott csuklást a hosszú sirás követi, majd hangos zokogás, amely

lassu siránkozásban némul el. Trithjof ezután tündérek és óriások között kalandozik, míg végül diadalmasan visszatér kedvéhez. A filharmonikusok hatalmas munkát végeztek a nagykonceptiójú mű előadásával és hogy igyekeztek megértésre találni, igazolja a közönség lelkes csodáira. Végezetül Smetana „Eladott menyasszony” című operájának nyitányát adták elő nagy hatás mellett.

Külön kell megemlékeznünk a filharmonikusok kiváló dirigenséről Unger Mór zenetanárról. A tavalyi szezonban erős, fegyelmezett, összetanult gárdával rendelkező Unger Mór s így érthető, hogy zenekarával értékes munkát produkált. Az idén újabb és fiatalabb zenészei vannak. De már a szezonnyitó koncerten is meggyőződünk róla, hogy részben ujjáalakított zenekara is tökéletesen megérti intencióit és aláveti magát a dirigens akaratának. A mai hengverseny sikeréről az oroszlanrész Unger Mórt illeti, aki fáradságos munka után minden tekintetben élvezetes estét szerzett a közönségnek. A kezdet után ítélve az idén értékes, zenekulturailag jelentős filharmoniai koncertekben lehet részünk. (—)

HIREK.

Segítség, fázom!

Ez a megrendítő két szó ütötte meg fületem, amikor az egyik novemberi hideg este jó meleg szobámra gondolva hazafelé igyekeztem. Egy 6-7 évesnek látszó kis fiú, aki a hidegtől és az éhségtől megdermedve, meggyötörve emelte esdeklő szemét a jövő-menő emberek felé, hogy megtalálja közöttük azt, ki segítségére lesz, megmenti kínzó szenvedéseitől — felelt az egyik utca hideg kövezetén, teljesen hiányos öltözékben, kifáradtan, kiéhezve. Senki feléje sem nézett s aki látta is ezt a szomorú képet, az is csakhamar odébb állott, teljes nemtörődomséggel, jobban mondva lelketlenséggel, emberi érzés nélkül. A gyermeknek segíteni kell! kiáltja a lelkes halkan s hozzá megyek, felemelem és kérdésekkel halmozom el, de a kis szerencsétlen csak hallgat, választ nem ad — végre megszólal és mondja: *nincs senkim, árva vagyok fázom.* A gyermek, a föld legárvább lényé hangosan felzokog. Ismétli szavát: *nincs senkim, árva vagyok, fázom!* — Közben a nagy és keserves sirásra a kíváncsiskodók száma egyre növekszik, de segítséget egyik sem nyújt, nem is akar. Már kézen fogom a kis szerencsétlent, midőn oda jött egy rendőrszemély, aki a kis árvát bekísérte.

Szomorú kép volt! El tudjuk mi képzelni, akik meleg szobát, jó ebédet, főleg szeretetet élvezünk, hogy mit szenved egy ilyen szerencsétlen kis árva, aki ezek közül egyiket sem élvezheti? Eltekintve fizikai fájdalomtól, már szólni nem mer, mert szegény fél az em-

berektől, akik gorombán elkergetik maguktól a rongyos ruhájú gyermeket, aki pedig nem akar sokat, *csak egy falat kenyeret*, mellyel enyhíti gyöttrő éhségét.

Ne kergessük el a szerencsétlen árvákat, hanem segítsünk tőlünk telhetően, mert azt, ami nekik talán a mennyi élvezetet nyújtja, mi meg észre sem vesszük. Na gyon üdvös volna, ha a városi tanács sürgősen megszavazna egy gyorssegélyt a lépten-nyomon találkozó, nyomorgó, árva gyermekek támogatására. Talán olyképpen is lehetne segíteni, hogy a színházi és mozi-jegyeket felemelnék néhány százalékkal, így hamar össze lehetne hozni egy jelen tékény összeget úgy, hogy már a közelgő karácsonyra a „kis árvákat” felruházhatjuk. Vagy a nagy közönség adakozzék a „Senki fia” részére. *H. Fodor Böske.*

— A prefektus a nép között. Mint az *Aradi Közlöny* jelezte Georgescu János vezérfelügyelő vasárnap Kisjenőre utazott. Itt meglátogatta a főszolgabírószágot, község-házát, majd a falu vasárnapot ünneplő népe közé elegyedett és közvetlen beszélgetéssel érdeklődött a lakosság élete, gondolj, panaszai iránt. Majd Székudvar, Nagypél és Gyulavarsánd községeket látogatta meg, autóján a vezérfelügyelő, felesége, Sandru S. Oktavian: prefektusi titkár, Meculescu főügyész és Anghelescu csendőrszázados kíséretében. Mindenütt megkérdezte a lakosságot, hogy van-e panaszra okuk, és a nép kívánságairól jegyzeteket készített. A vezérfelügyelő időnként a megye minden részét meglátogatja és mindenütt közvetlen érintkezésbe lép a lakossággal, hogy a vármegye viszonyait teljesen kiismerje.

— József főherceg elhagyta a kórházat. Budapest. Az autóbaleset következtében megsebesült József főherceg ma délelőtt hagyta el a kórházat Szombaton és vasárnap még rengeteg látogatója volt a kórházban fekvő főhercegnek. Többek között meglátogatták: Horthy Miklós kormányzó, Schioppa pápai nuncius, a budapesti angol követ. A főherceget a kórház sebészfőorvosa, Uthy főorvos fogja még néhány napig a lakásán kezelni.

— Hunyady gróf és Lichtenstein hercegnő birtokai. A megyei agrár-bizottság 16-án, csütörtökön a helyszínen fogja tárgyalni gróf Hunyady Károly több ezer holdas soborsini birtokának kisajátítási ügyét. Gróf Hunyady birtokait a járási agrár-bizottság már felosztotta, de ennek a végzése ellen gróf Hunyady a megyei agrárreform-bizottsághoz felebbezett és most ezt a felebbezést fogja odakinn tárgyalni egy a helyszínenre kiszálló bizottság. Ugyanez a bizottság fogja Lichtenstein Mária hercegnő iltói, szelistyei és toki birtokainak felosztása ügyében benyújtott felebbezést ugyancsak a helyszínen felülvizsgálni. A kiszálló bizottság tagjai lesznek: Ursu János tábla bíró, Beju Onisifor mezőgazdasági tanácsos és Puticiu Virgil jegyző.

— Romanelli-ter Budapest. Budapest. Az Oktogon-teret Romanelli-ternek fogják elnevezni. Romanelli olasz alezrederől, aki a kommunál alatt a budapesti olasz katonai misszió vezetője volt.

Kényszer-építkezések Aradon.

(Arad város közigazgatási bizottságának ülése. — Érdekes viták.)

A város közigazgatási bizottsága ma délután tartotta rendes havi ülését. Az ülést Georgescu János prefektus nyitotta meg, a mely után dr. Demian Aurél a közkórház igazgató főorvosa üdvözölte a prefektust első megjelenése alkalmából. A prefektus kijelentette, hogy ő csak ideiglenesen van Aradon és ittartózkodása alatt igyekszik a vármegye és a város közönségének ügyeit a legteljesebb objektivitással intézni. Ezután a rendes havi jelentések következtek, amelyek során a tanfelügyelő kérdést intézett a közigazgatási bizottsághoz, hogy a rendőrség által elfoglalt iskolákat mért nem bocsájtották a mai napig rendelkezésére. A kérdésre Gritta Ovidiu rendőrprefektus válaszolt, aki kijelentette, hogy méltányolja a tanfelügyelő álláspontját, azonban a lakáshivatal nem bocsájt a rendőrség rendelkezésére helyiséget.

A vita során szó került a lakáshiányról. Georgescu János vezérfelügyelő bejelentette a bizottságnak, hogy tudomása van arról, hogy Aradon többet két lakást tartanak. A bizottság úgy határozott, hogy a város a rendőrség közreműködésével felül fogja vizsgálni a lakásokat és abban az esetben, ha úgy tapasztalja, hogy valaki két lakást tart fenn, egyiket a lakáshivatal rendelkezésére bocsátja. Majd a vitával kapcsolatban a sürgősen szükségessé vált építkezésekről folyt a tárgyalás. Dr. Robu János főpolgármester bejelentette, hogy egy miniszteri rendelet értelmében már felszólította a legalább ötmillió tökével rendel-

— Lenin a magánjog mellett. Moszkva. A III. internacionale negyedik kongresszusának záró ülésén Lenin beszédet tartott, amelyben a jelenlegi szovjetrendszert kritizálta. A kongresszus elfogadta a pöttörvénykönyvet, amely elismeri a magán- és örökösödési jogot. De érdekesség még a kongresszus határozata rá vonatkozólag az is, hogy a munkakényszer eltörléséről szóló intézkedést behozták.

— Mária Terézia-rendes tartalékos hadnagy. Budapest. Popper Emil tartalékos hadnagy, arany-sarkantyus vitéz, aki a vármegyei 86. gyalogezredben szolgált, az oroszok elleni harcokban tanúsított nagyszerű magatartásáért most megkapta a Mária Terézia-rend lovagkeresztjét. Popper az első tartalékos hadnagy, aki ebben a nagy kitüntetésben részesült. A kitüntetésnek még érdekessége, hogy Popper egyszersmint arany-sarkantyus vitéz is.

— Nem kell deficit költségtetés. Páris. A kamara költségvetési vitája során a pénzügyi bizottság azt javasolta, hogy szólítsa fel a kormányt új költségvetési javaslat készítésére, miután minden olyan költségvetési javaslatot el kell utasítani, amely négy és fél millió deficitet mutat ki.

— Elűnt egy aradi gyár utazója. Sándor Dezső, az „Orient” cipőgyár vezetője ma jelentést tett az aradi államrendőrségnek, hogy a cég utazója, Vermes Endre hetekkel ezelőtt Erdélyi körutra indult és nem tért vissza. A gyár vezetője annak az aggodalomnak adott kifejezést, hogy Vermes Dezsőt baleset vagy szerencsét-

kező vállalatokat, hogy 1925-ig be zárólag, tisztviselőik részére bérházakat építsenek.

Dr. Borneas Julian ügyvéd javaslatot tett a bizottságnak, hogy a nagyobb vagyonnal rendelkező, ideköltözött idegeneket *kényszerítse a város építkezésre.* A bizottság helyesnek találta dr. Borneas ajánlatát és a vita során annak megállapítására került sor, hogy kik számítandók idegeneknek. A bizottság megállapította, hogy *nemcsak külföldi állampolgárok, hanem más városból vagy községből ideköltözött vagyom polgárok is az építkezési kényszer szempontjából idegeneknek számíttassanak.* A bizottság utasította a város vezetőségét, hogy a bizottság határozata alapján folytasson tárgyalásokat. *Moldován József tanfelügyelő interpellációja* következett, amely szerint az utcák még ma sincsenek mind román nevekkel ellátva. Zima Tihor országgyűlési képviselő azt a javaslatot tette, hogy azokat az utcákat, amelyek még nincsenek román névre keresztelve, nevezzék el Aradváros életében fontos szerepet játszó személyekről. — Az ügyet a városi tanács fogja tárgyalni.

Dr. Miron Jusztin ügyvéd megjelentéssel olvasta a mai *Aradi Közlönyben*, hogy a város nagyobb kölcsönt szándékozik felvenni, amelynek egy részét új kivonatmozdonyok beszerzésére fordítja. Dr. Robu János főpolgármester kijelentette, hogy a kérdésre a legközelebbi közigazgatási bizottság ülésén megfelelő adatokkal felszerelve fog válaszolni.

lenség érte. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— Jászi Amerikába megy. Bécs. Jászi Oszkár, az ismert magyar oktobista politikus amerikai propaganda körutra készül.

— Megismétlik a Petőfi-ünnepélyt. A Kőlcsey-Egyesület Petőfi-estje még hosszú ideig emlékezetes marad Arad intelligens közönsége előtt. Mintegy háromezernél lehet tenni azoknak a számát, akik élő emberfállal vették körül a Kulturpalotát most kicsinek bizonyult, hatalmas termét, de még így is számosan kimaradtak olyanok, akik ki akarták volna venni részüket a legnagyobb magyar lírikus ünnepeltetéséből. Ez a szinte példátlan érdeklődés indította a Kőlcsey-Egyesület vezetőségét arra, hogy a vasárnapi előadást megismételje és a jövő hét hétfőjén, 20-án rendes esti előadás keretében az aradi városi színházban még egy Petőfi-est rendezzen. Ebbe az estebe bele fog kapcsolódni a színház művészi együttese is. A programnak, mely hatalmasabban és kibővítve öleli fel az eredeti műsort, egyik különleges érdekessége lesz, hogy Petőfi több költeményét stilszerű diszletezéssel és korrú ruhákban fogják bemutatni.

— Érdekes házeladás. Bing János aradi borkereskedő Ferdinánd-utcai házáat 400 ezer leírért megvásárolta Deutsch volt dévai kereskedő.

— Tánckisok. Gencsy Béláné táncitanítónő új kezdő és haladó tánc-kolonijába a beiratkozások megkezdődtek lakásán Str. Nicolae Jodescu (Gróf Károlyi-u.) 7. E. em.

— A sziguranca vizsgálja a vonatokat. Bucuresti. Tekintettel az utóbbi időben a vonatokon történő számos lopásra és más egyéb visszaélésekre, a sziguranca főfelügyelőség az anomáliák megfékezésére és a tettesek, utazótolvajok kézrekerítésére és a rend fenntartása végett állandó és rendszeres ellenőrző vizsgálatot tart a vonatokon.

— A besorozott vasutasok felmentése. Bucuresti. A vezérkar hozzájárult a vasuti vezérigazgatóság amaz elterjesztéséhez, hogy a besorozott vasuti tisztviselők 1923. november 1-ig minden bevonulás alól mentesítve legyenek.

— Tilos a politika a templomban. Budapest. A szabad királyválasztó ellenzékiek a főváros törvényhatósági bizottságában tiltakozni készülnek az ellen, hogy a templomokban legitimista agitáció folytatását engedik meg. Követelni fogják, hogy olyan rendszabályokat hozzanak, hogy a politikát a templomokba sem miéle formában ne vihessék be. A nemzetgyűlésen pedig a dekonizációs törvény szigorú végrehajtása érdekében fognak interpellálni.

— M. Barabás Márton képiállítása. Az Erdélyben élő magyar piktorok egyik legkiválóbbja: M. Barabás Márton, aki tavaszi aradi tárlattal, hatalmas felütést kelet, ismét kiállítást rendez Aradon. A művész a nyári hónapokat a közeli Radnán töltötte, ahol szebbnél-szebb hangulatú képek kerültek ki ecsetje alól. Mintegy hatvan, nagyrészt nagy vásznat állít ki, bemutatva Arad műértő közönségének átmelegítő művészi munkáinak produktív eredményét. A kiállítás iránt, amely pénteken 17-én nyílik és 24-én zárul, óriási érdeklődés nyilvánul meg.

— György herceg bocsánatot kér Sándor királytól. Pelgrád. György herceg volt trónörökös fióhéban tegnap a királyi palotában koronatanács ülésén a melven megjelent a király, az uralkodóház valamennyi tagjával. Pasics miniszterelnök, az igazságügyminiszter, Dimitri patriárka, a semmitőszék és az államtanács elnöke, Pasics vitte a szót, ismertette a volt trónörökös követeléseit, előterjesztette az egész ügy fejleményeit, bemutatva György herceg leveleit, a melyekkel az uralkodóházat és a kormányt megsértette, aztán Dimitri patriárka szólt föl és békés megegyezést ajánlott. Elmondta, hogy a volt trónörökös sem zárkózik el a békés megoldás elől, megbánta eddigi tetteit, tanácsára felhagyott támadásaival s kéri, hogy erre ígéretet tett, szavának is állott. A lapokban megszüntet a kirohanások. A koronatanács elfogadta a patriárka javaslatát s mivel György herceg kötelezte magát, hogy ünnepies formában bocsánatot fog kérni Sándor királytól, az eljárást nem folytatja ellene s az államkincstár kielégíti pénzbeli igényeit.

— Angol télikabátok, raglánok, bebecsek legjobb kivitelben Schäffer és Cirsteanál készülnek.

— A Muraközi községek. Belgrad. A jugoszláv képviselőház mai ülésén Nincics külügyminiszter egy hozzántézt kérdésre kijelentette, hogy a Muraköznek azt a huszonkét községet, amelynek visszacsatolását követelte Magyarország, a legfelsőbb tanács Jugoszláviának ítélte oda.

Vádirat Konstantin ellen.

(Tárgyalják a görög katasztrófa okozóinak pörét.)

Athén. György király ma aláírta azt a vádiratot, amelyben atyját, Konstantin exkirályt hazaárulással vádolják. A volt kormány tagjai ügyében, akiket szintén hazaárulással vádolnak, még ezen a héten megkezdődik a fő tárgyalás. Konstantin exkirály szobrát az éjjel összerombolták.

Athén. A kamara ülésében ma megkezdte a rendkívüli haditörvényszék a nemzeti katasztrófaért, a görög hadsereg

véreségeért és felbomlásáért felelőssé tett miniszterek és tábornokok hazaárulási pörének tárgyalását. A vádiottak védője tiltakozott a bíróság illetékessége ellen és kifogásolta azt, hogy a törvényszék összeállítása nem törvényes. A törvényszék a maga részéről azt hangoztatta, hogy erejét a nemzeti öntudatból meríti. Gunaris volt miniszterelnök hosszasan beszélt ezután a népakaratról.

Sebestyén Jenőt őrizetbe helyezték.

(Tanukihallgatások a rendőrségen.)

Odry Zoltán városi tisztviselő és Sebestyén Jenő, az aradi szintársulat tagja között történt sajnálatos véres incidens ügyében a rendőrség is megindította a vizsgálatot. A rendőrség bűnügyi osztályán már tegnap megkezdtek a tanukihallgatásokat. Kihallgatták Lits Antal lapszerkesztőt, aki Odry Zoltánnal egy asztalnál ült és miközben a feleket szétválasztani igyekezett, Sebestyén kése jobb kezén megvágta. Rosenfeld Victor, a Vadászirt-kávéház tulajdonosát, Berczy Károlyt, a Központi étterem igazgatóját és Bruckner Lajos hírlapíró szíjén tegnap kihallgatták ki. A tanukihallgatásokat ma folytatták és eddig kilenc szemtanu vallomását vették fel jegyzőkönyvet. A tanukihallgatások során

a rendőrség Sebestyén Jenőt őrizetbe vette. A tanukihallgatásról és a vizsgálat eddigi eredményéről a rendőrség egyelőre semmi felvilágosítást nem adott ki. Amint munkatársunknak megállapítása sikerült, a tanuk közül ki Odry, ki Sebestyén terhére rója az eseményeket és a vallomásoktól függ, hogy Sebestyén Jenő hazaengedik-e még ma este, vagy az éjszakát is a rendőrségen kell töltenie. A vizsgálatot a rendőrség valószínűleg még holnap délelőtt befejezi és ekkor dől el az, hogy meghozzák-e a letartóztatási végzést Sebestyén Jenő ellen. Sebestyén Jenőnek holnap este a Fifi-ben szerepe van és a színház igazgatósága még nem ítélt meg esetleges helyettesítéséről.

Irodalom, művészet

A Morfin.

(Bemutató előadás az aradi színházban.)

A budapesti Renaissance-színház legizgalmasabb prózái újdonságát, a Morfiumot szombaton este mutatja be a városi színház. A darab központjában egy morfinista író áll, akit háziorvosa már menthetetlennek tart. Az orvos ajánlására ápolónőt vesz az író maga mellé, aki egyéni varázsával annyira leköti az író, hogy az a morfin már sokkal csekélyebb adagokban szedi. Az ápolónő, Márta ígéretet tesz, hogy megmenti és visszaszerzi az életnek, az író s az soha többé nem fog morfiummal élni. Márta nővér egy este szenzációs estélyi toaletten jelenik meg a vacsoránál. Az író felfedi előtte élete nagy tragédiáját: felesége megcsalta, mire a feleségét és szeretőjét agyonlőtte. A bíróság felmentette. Azóta letti a morfium rabzszoigája. Márta szeretetet érez az író iránt, megkéri, hogy szokják le a méregről. Az író erre szavát adja s Márta nővér az egész morfiumkészletet eldugja. Alig néhány óra múlva az író nyugtalan szervezete mohón kívánja a mérget. Márta ekkor bevalja, hogy ők már találkoztak, szereti s most meg akarja menteni. Az író forró vágyat érez a nő iránt, aki csak úgy lesz az övé, ha örökre lemond a morfiurmól. A morfium azonban erősebb a szerelemnél. Az író egyre kínzóbb vágy fogja el a méreg után, de szava köti és Márta nővér nem hajlandó visszaadni a szavát, de az elvitt morfiumadagot visszaadja neki. Az író öngyilkos lesz, semhogy szavát megszegje. Az utolsó jelenet az író haláltusája, akkor kapja az utolsó morfin injekciót a nőtől, aki lázasan sze-

rette . . . A morfin bemutatójára hetek óta készül a társulat s a főszerepeket Kálmán Sári és Sipos Zsigmond fogják játszani. A darabot Szántó Jenő rendezzi.

A színház műsora. Szerda: Fifi. C. bérlet. Csütörtök: Obsitos. Barics Gyula és Gyöző Alfréd fellépésével. A. bérlet. Péntek: Apám felesége. B. bérlet. Szombat este 7 1/2 órákor: Tatárjárás. C. bérlet. 10 1/2 órákor: Morfium. Bemutató előadás. Vasárnap d. u.: Cigányprimás. Este 7 és fél órákor: Sárga csikó. A. bérlet, 10 és fél órákor: a Cólya.

N. Opre Geni hangversenyét a Kulturpalotában folyó hó 18-án este 8 és fél órákor tartja meg válogatott programmal. A nagy érdeklődés, a mely a hangversenyt megelőzi, érthető, mert Opre Geni tulajdonképpen először lép a közönség elé hangversenyének női minőségben. A hangversenynek külön érdekessége, hogy Mahler Gusztávnak és az orosz Gretchaninownak olyan szerzeményeit éneklí a művész, amelyeket hangversenyteremben még alig hallottak. Ezen az estén közreműködnek Bing János és dr. Szelle Károly urak. A kevés számú jegy Bloch H. cégnél kapható.

Galetta Ferenc rendezésével kerül színre szerda este új betanulással a Fifi.

A legszebb magyar operett, az Obsitos kerül színre csütörtök este a városi színházban. Az Obsitosban az aradi közönség két legkedveltebb művésze: Barics Gyula és Gyöző Alfréd vendégszerepelnek. Az előadásra jegyek elővételben a színház pénztáránál kaphatók.

A legpikánsabb francia vigjáték, az Apám felesége kerül színre pénteken este az aradi színházban.

A tatárjárás Lörentey szerepében lép fel szombaton este Galetta Ferenc.

Az illetőségi bizonyítványok.

(Az állam nyelvén kell megírni a kérvényeket.)

Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott Rohán Miklóssal, Arad város főjegyzőjével, aki kijelentette, hogy az utóbbi időben rengeteg illetőség iránti kérvény érkezett a város vezetőségéhez. A közönség tájékoztatásának azonban késlelteti a kérvények gyors elintézését. Egy miniszteri rendelet kimondja ugyanis, hogy a hatóságokhoz benyújtott kérvényeket és a csatolt okmányokat az állam nyelvén kell megszerkeszteni. Ezzel szemben a közönség egyrésze nem alkalmazkodik a rendelethez és ebben az esetben a város nem küldheti fel az illetőségi kérvényeket jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz. A főjegyző figyelmezteti a közönséget, hogy saját érdekében az illetőség iránti kérvényeket és a mellékelt okmányokat az állam nyelvén írja, illetve irassa meg. Esetleg az eredeti okmányok közjegyző által hitelesített román nyelvű másolatát csatolják a kérvényhez. A már illetőséget szerzett polgárok pedig, amennyiben bizonyítvány másolatra van szükségük, a kérvényhez csatolják a saját és családtagjaik személyazonossági igazolványát. (Buletin No 2), mert ellenkező esetben nem kaphatnak illetőségi bizonyítvány-másolatot.

Mozi.

„Judex megoiztatása“ harmadik része „Halott kéz“ cím alatt kerül ma az Urániában bemutatásra. Fantasztikus meseszöveg, hallatlanul érdekes jelenetelés és Judex bravuros, szép szerepe teszik páratlanul érdekessé a harmadik részt. Az a teljesítmény, amelyet Judex nyújt ebben a szerepében, már a lehetőségek határán jár. Ahogyan kibogozza a cselekvésösszekuszált szálait, a hogyan a legkritikusabb pillanatokban felülkerekedik és diadalmaskodik, az nem mindennapi, mert hiszen művészetének eszközei sem mindennapiak. A harmadik rész két napig szerepel az Uránia műsorán.

„Banditák karmaiban“ az Apolló mai műsorán. Érdekes és izgalmas négyfelvonásos dráma, a „Banditák karmai között“ című romantikus történet. Tancosnó és grófkisaszszony súlyos és színesen érdekes kettős szerepében Henriette Bonnard szinte tökéleteset produkál. Hogy mit lehet kihozni egyszerre egy üldözött és szerencsétlen urileány és egy banditák cimboranője szerepéből, annak mélységes lehetőségeit nyitotta meg ez a nagyszerű művész, amikor önmagát is felülmutta ebben a nagyszerű szerepében. A kép három napig perog az Apolló műsorán.

A Nasic osztléka. Az Union des Usines et des Exploitations Forestières de Nasic közli, hogy az 1921—22. üzletévre két svájci frankot állapított meg osztlékul. A hivatalos hirdetés értelmében a szelvényeket folyó évi november 15-től kezdődőleg a Banque de Paris et des Pays-Bas genfi fiókja és a Hazai Bank R.-T. budapesti főpénztára váltja be.

Nagy izgalom Konstantinápolyban.

(A konferencia elhalasztása miatt. — Mégis lemondatták a szultánt. — Elutaznak a román delegátusok.)

Konstantinápoly. A közel keleti békekonferencia elhalasztásának híre a török fővárosban óriási izgalmat keltett. Az antant főmegbízottak kérték kormányait, hogy a béketárgyalást mielőbb kezdjék meg, mert különben Konstantinápolyban és Kis-Ázsiában komoly események bekövetkezéséről lehet tartani. Hír szerint *Tevfik* basának sikerült a szultánt meggyőzni arról, hogy lemondását alá kell írni.

London. A francia nagykövét hosszasan tárgyalta Curzon külügyminiszterrel. A tárgyalások a felmerült angol-francia ellentétek elsimitását célozták. Szóba került az is, hogy a közelkeleti békekonferenciát november huszadikán tülra halasszák el, hogy ez az időt nyerjenek a helyzet tisztázására még a konferencia előtt. Londonban azonban attól tartanak, hogy a konferencia újabb elhalasztása a konstantinápolyi viszonyokat csak még jobban elmergesítené. Ezért Londonban ragaszkodnak, hogy most már a kitűzött időben tartsák meg a konferenciát. A francia nagykövét megígérte, hogy a szükséges

lépéseket meg fogja tenni. Curzon külügyminiszter hangsúlyozta még azt, hogy a tizenkettedik órában is tárgyalni fog a szövetségesekkel, mert előzetes megegyezés nélkül az angol delegáció nem megy Lausanneba, a konferencia székhelyére.

Páris. Az angorai kormány a legbékésebb szándékokkal akarja fontolóra venni a békefeltételeket. Ha azonban befejezett tények elé akarnak állítani a szövetségesek a törököket, akkor a török delegáció szó nélkül faképnél hagyja a lausannei békekonferenciát.

Berlin. A lausannei konferencia elhalasztását Párisban általában meglepéssel fogadták. Anglián és Olaszországon kívül Jugoszlávia, Görögország, Románia és Japán maradtak volna el a konferenciáról.

Bucaresti. A lausannei konferenciára kiküldött delegáció egy része szombat este elutazott a fővárosból *Düca* külügyminiszter kíséretével együtt holnap este utazik el a konferencia színhelyére. (Rador.)

Közgazdaság.

A lira nagy emelkedése.

A mai zürichi tőzsdényítés nagy áremelkedését mutatja a lírának, a mely a zárlatnál keveset gyengült. A lira emelkedése a fascista uralom megkezdésekor indult meg és a mai hirtelen ugrása azt mutatja, hogy a spekuláció is bizalommal van az új olasz kormányrendszer iránt. A német márka is emelkedett, aminek oka valószínűleg az, hogy az utóbbi napokban történt nagy márkaeladások után most fedezik magát a kontremin.

Aradi valutaárak. (November 14.) Dollár 160, márka 0.03, szokol 5.—, dinár 2.30, francia frank 10.30, magyar korona 0.052. Kifizetések: Budapest 15.—, Bécs 460.—, Berlin 0.02 és fél. Prága 5.10.

Bucaresti zárlat. (November 14.) Devizák: Páris 10.10. London 712, Newyork 161. Milano 7.10, Zürich 29, Prága 508. Bécs 0.002125, Berlin 0.02. Budapest 0.0630. Valuták: Márka 0.0250, léva 102, török lira 80, font sterling 700, francia frank 1035, svájci frank 30, olasz lira 6.90, Drachma 4, dinár 230, dollár 158, Napoleon 560, osztrák korona 0.0025 magyar korona 0.07, sokol 5, lengyel márka 0.0125.

Zürichi nyitás. (November 14.) Berlin 0.0725, Newyork 547.50 London 2440.—, Páris 35.65, Milano 26.05, Prága 17.35, Budapest 0.22.25, Zágráb 2.22.50, Varsó 0.0350, Bécs 0.0074, osztrák bélyegzett korona 0.0076.

Zürichi zárlat. (November 14.) Berlin 0.073750, Amsterdam 214.25, Newyork 545.50, London 2440.—, Páris 35.70, Milano 25.80, Prága 17.40, Budapest 0.2250, Zágráb 2.2250, Bucaresti 3.50,

Varsó 0.0350, Bécs 0.0074, osztrák bélyegzett korona 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (November 14.) Napoleon 9050, dinár 36—37.60, Bucaresti 15—16, Amsterdam 975—987, London 11100—11400, Berlin 0.35—40, Milano 112—117, Páris 158—163, Prága 77—81, Zágráb 9—9.40, Bécs 0.0325—340, Newyork 2490—2515, Szófia 17.50—18.50, Varsó 0.14.75—15.75.

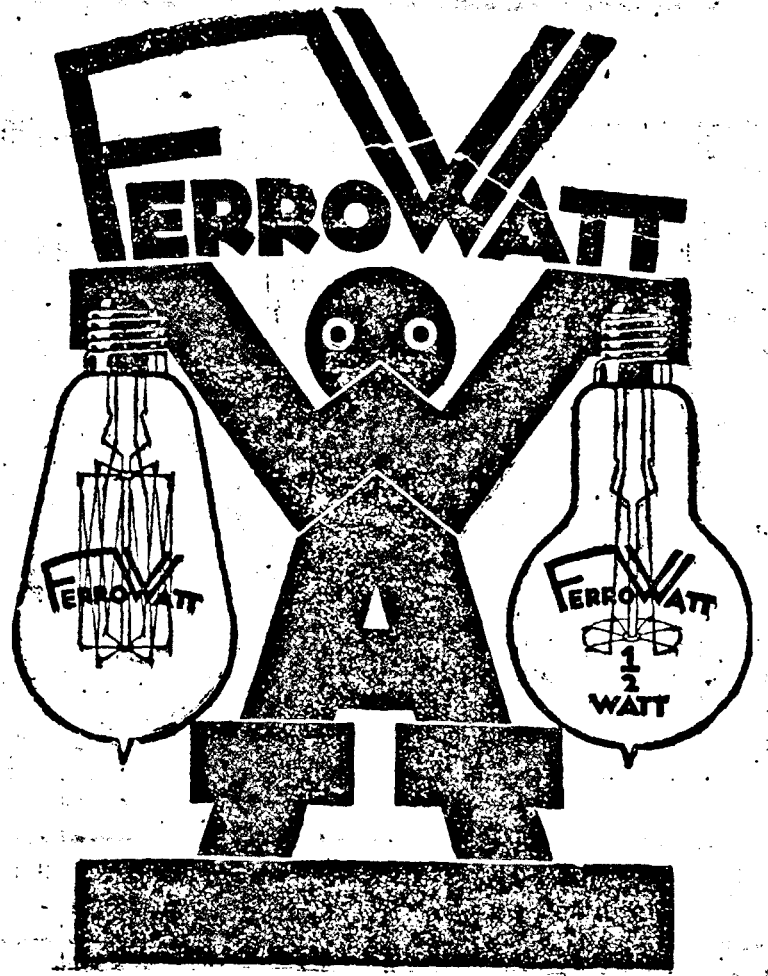
Budapesti értéktőzsdényítés. (November 14.) Salgó 37000, Rima 11800, Kőszén 109000. Déli vasut 6500, Államvasut 28000, Cukor 112000, Nasic 43000, Olajipar 8000, Ganz-Danubius 560000.

Budapesti értéktőzsde zárlat. (November 14.) Magyar hitel 9000, Osztrák hitel 1025, Salgó 37500, Rima 12200, Déli vasut 7200, Államvasut 29250, Atlantica 5175, Ganz-Danubius 64000, Papír 3900, Nasic 49100, Szlavónia 3350, Országos fa 7000, Földhitelbank 8800, Viktória 42000.

Átalakítják a resicai részvénytársaság szervezetét. Bucaresti. A legfőbb gazdasági tanács tegnap ülést tartott, amelyen a resicai kérdésben előterjesztett kormányjavaslattal foglalkozott. A javaslat a részvénytársaság egész szervezetének nagymérvű átalakításával jár.

Jugoszlávia aranyat kapott. Belgrád. Jugoszlávia újabb 15 milliót kapott az Osztrák-Magyar Bank aranykészletéből.

A magyar korona. Budapest. Kállay Tibor pénzügyminiszter ma egy hírlapíró előtt nyilatkozott a magyar korona helyzetéről. A német márka romlása a magyar korona sorsát nem befolyásolta, mondotta a pénzügyminiszter. A márkát a jóvátétel ügye rontotta le. Magyarország most kiviszi külföldre nélkülözhető termékeit és ezért keresett külföldön a magyar korona. Magyarország

a kvalitás-lámpa.

Aki takarékoskodni akar, az csak az ilyen félwattos lámpát használja.

életképesebb, mint Auszria s ha a jóvátételi követelésekkel békében hagynák, évtizedes munkával a költségvetésnek az egyensúlyát is helyre tudná állítani. A jóvátétel engedése azonban életkérdés Magyar ország számára, mint azt a nálánál jóval erősebb Németország példája mutatja.

Vita a halálbüntetésről.

(Bratianu miniszterelnök mellett, Bratianu pénzügyminiszter ellene.)

Bucaresti. Az alkotmányreform-előkészítő parlamenti bizottság tegnap ülést tartott, amelyen különösen a halálbüntetés kérdése körül fejlődött ki nagy vita. A halálbüntetés mellett beszélt *Bratianu* miniszterelnök, *Cozma* miniszter és néhány képviselő, ellene pedig *Sasu* kereskedelmi miniszter, *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter és *Constantinescu* földművelésügyi miniszter. Határozatot ebben a kérdésben nem hoztak, hanem a reformnak erre vonatkozó cikke felletti döntést a nagy alkotmányozó bizottságra bízták. Ezután az egyházak és az állam viszonyáról, a felekezetek egyenlőségéről, továbbá a görög keleti egyház elsőbbségéről fejlődött ki hosszabb ideig tartó vita, de határozathozatalra itt sem került sor. (Rador.)

Bucaresti. A *Jorga*-párt vasárnap Galacban gyűlést tartott, melyen maga *Jorga* is felszólt és nagy beszédet mondott, amelyben a politikai helyzetet festette, majd kifejtette, hogy a liberális rezsim kritikus helyzetbe jutott. A liberálisok kormányzata tovább már tarthatatlan, mert nem tudják összegegyeztetni a nemzet szükségleteit saját érdekeikkel. (Rador.)

Kétköznapi gondolatok.

Rossz asszony nincsen. Csak jobb is van...
Mindenki annyit ér, amennyit adhat...
Csak azt kínálj, amit ugyis elkérnének...
A barátságot apró ajándékok tartják fenn, a szerelmet a nagyok.

A szerkesztésért:
KÁROLY JÓZSEF
felel.
Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.
Nyilatkozat.

A tegnapi aradi hírlapokban megjelent ellenem rágalmozó hír tényállása az, hogy az elhallgatott Barcza Miksa pénzváltó valutas uriemberhez nem illő módon irodámban tettleg megtámadott és verekedő dulakodásában a kezemben levő laposfogóba ütötte öklét. Ezen cselekedetéhez vasárnap vette a tréninget, mikor egy a házban dolgozó asztalosmestert faléccal összevert. Ellenbe beadott feljelentésem igazolja a megjelent hír valótlanágát. 12472

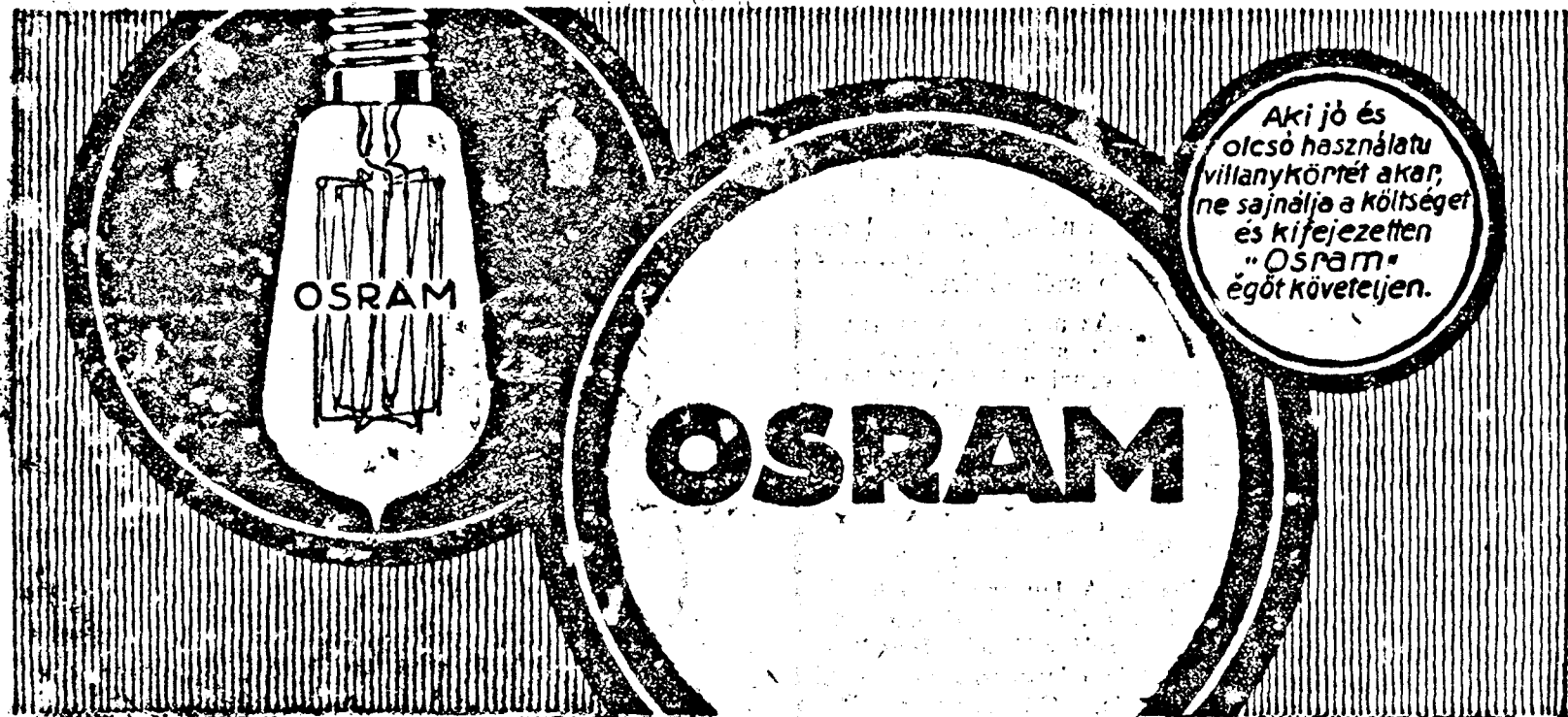
Köszeghy Emil bádógos,
házigondnok.

Felhívás!

Miután *Stolcz József* ur, Str. I. *Bratianu* (*Weitzer J.-u.*) 17. sz. alatt levő aranyműves-üzletében mint társ beléptem, felhívom az esetleges hitelezőket, hogy követelésüket nálam 3 napon belül jelentsék be, mert későbbi felszámolásokat figyelembe nem veszek.

Markovits Sándor
Bulvardul Regele Ferdinand
5541 (József fkg-ut) 1., II. em.

Utlevelék vizumot 55 Leiert legpontosabban leggyorsabban a KELET-hírlapiroda szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1

Apró hirdetések.

Levelezés.

BARNA NŐ korrekt uriember ismerettségét keresi, ki őt anyagilag támogatná. Leveleket „Vidéki” címen Wallinger hirdetője továbbítja. 12471

PALIKÁM! Itthon vagyok. Erzsébetre már vissza. Keress fel. Cicád. 5538

ELEGÁNS, lakással rendelkező, 24 éves tiszta multu urileány oly tisztességtudó, komoly, gazdag, uriember barátságát keresi, ki őt havonta három ezer Leivel segíthetné. Szélfűtés kiméltjenek. Leveleket „Tiszta erkölcs” jelírére e lap kiadóhivatalába kér. 5544

INTELLIGENS fiatal leány discret ur barátságát keresi, ki őt anyagilag támogatná. Leveleket „Boris” jelírére a kiadóba kér. 5517

„LYA” jelírére érkezett levélben feltüntetett csütörtöki napon (Matzky délelőtt 11 óra) nem jelenhettem meg, mert levelét pénteken délelőtt vettem át. Ajánlata conveniál, kérem egy újabb időt meghatározni és a Közlönybe jeleni. Üdvözlöm. 5516

Alkalmazás.

HELYI ÜGYNÖKSÉGRE és utazásra alkalmas fűszerszakmabeli, feltétlenül megbízható egyének nyujtsák be ajánlataikat „Nagykereskedő” jelírére e lap kiadóhivatalába. 5483

ÖEPKEZELOI állást keresek alacsony és magas nyomású Stabil gépnél. Vidékre is megyek. Cim a kiadóban. 5519

FILET-MUNKÁK készítésére hölgyeket keresek. Cim Wallinger hirdetőjében. 12471

INTELLIGENS német kisasszony, vagy idősebb nő kerestetik a délutáni órákra 6 éves gyermek mellé. Cim Kelet hirlapiroda. 12581

ÜGYES mindenes szakácsnő gyermektelen családhoz jó fizetéssel felvétetik. Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 8. földszint balra. 12581

ÜGYES SEGÉDET fűszer, csemege szakmából, két jó erkölcsű tanulót felvesz Korányi, Bonus-palota. 12777

GYAKORLOTT perzsaszőnyeg készítő (csomozó) nő fizetéssel és ellátással (lehet vidéki is) felvétetik. Cim Kelet hirlapiroda. 12582

SZÓVO GYÁRBAN gyakorlott munkások felvétetnek. Strada Cosbuc (Wesselenyi-utca) 9. 5543

Vétel és eladás.

TELJESEN jókarban levő automobilbunda, kocsis-bunda és kocsis ruha eladó. Cim a kiadóban. 318

JÓ ÁLLAPOTBAN levő fényezett hálószoba buter és egy íróasztal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5536

EGY szép, alig használt gyermek kelemgye eladó. Megtekinthető Váradi János órák, ékzerész üzletében. 5537

KÁLYHA, fa- és szénfűtésre alkalmas. eladó. Cim Kelet hirlapiroda. 12581

RÖVID TÉLIKABÁT opuszumbélással eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 12471

FÉRFI TÉLIKABÁT olcsón eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12471

FÉRFI Téli KABÁT, valamint egy női téli kosztüm és egy pár férfi és női magasszaru cipő jutányos árban eladó. Cim Str. Nicu Filipescu (Flórián-utca) 37. Hertzéknél. 5542

HÁLÓSZOBA berendezés, fehérenemű eladó. Cim a kiadóban. 5547

PIANINO, keresztthuros, hárfá pedállal eladó. Str. Mărăsesti (Kossuth-utca) 34., jobbra. 5545

URISZOBA, teljesen új, eladó. Frank István kárpitos, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 30. 5546

VEHET, ELADHAT, CSERÉLHET! Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

NYERSBÖRKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsenyi-utca) 39 sz. 10655

MINDENNEMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássytér) 20. 12021

Ingatlan.

ELADÓ Str. Nicolae Grigorescu (Munkácsy Mihály-utca) egy hét lakásos ház. Bővebbet Buttinger Teréz, Strada Consistorului (Batthyány-utca) 30. a mosodában. 5535

STRADA GELU (Álmos-utca) 5. számú ház lakással eladó. 5539

Ellátás.

LEÁNYOM részére keresek december 1-re intelligens családnál teljes ellátást zongora használatával. Ajánlatokat „Intelligens” jelírére kiadóba kérk. 5478

IZLETES házikoszt kapható kizárólag uriember részére Strada Mejanu (Forray-utca) 2. l. emelet ajtó 9. Stern ház. 5528

ISKOLÁS fiúcskát, esetleg leánykát teljes ellátásra vállal uri család Str. Ioan Calvin 6. ajtó 4. 12471

Különféle.

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevésbé hazsagu Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszerháza Arad. 12831

Néhány ügyes 18-24 éves fiatalember, ki a lakatosmesterséghez ért, felvétetik az 5527
Aradi Kötv. és Kötszövögyár Részvénytársaságnál Arad, Str. Puscasilor (Lövész-utca).

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 5038

Elfogad beféteket magas kamatozással. Arany és ékszer tárgyakra zálogkölcsönt nyujt.

„KELET”

II-ik Vilmos Császár

emlékiratai megérkeztek. Az utóbbi évek legszenzációsabb politikai műve.

Malomhenger rovátkolást és autogén forrasztást vállal.

Aradi Vasipari R.-T. vasöntöde- és gépgyára Arad.

Hentes- és mészárszékem, műhelyberendezésem

visszavonulás miatt jutá- 12471 nyos árért eladó.

Bővebbet: WALLINGER-IRÓDÁBAN.

Pecica-Maghiara (Magyarpécska)

legforgalmasabb utcájában egy 40 év óta fennálló

fűszerüzlet italmérőssel, lakással, más vállalat miatt átadó. Cim a kiadóban. 5540

KASSAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP

Főszerkesztő: Fel szerkesztő: Dr. SZEPESSI MIKSA DZURANYI LASZLO

Megjelenik minden nap a kara reggali órákban. Szlovenszke vezető napilapja. — Hétköznap 8, vasárnap 12, nagyobb ünnepeken 32-40 oldalas terjedelemben, naponként 18,000 példányban jelenik meg. Hirdetéssel mindig eredményesek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Feja Dávid-utca 7. sz. — Telefon 77. és 74. Fiókiadóhivatal: Malom-utca 22. szám.

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Utleveleket 45 lejért láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, főtér és Weiss, Dávid nagykereskedése Str. Mărăsesti (Kossuth-utca.)